N.° 19. 1840.

NOORD-BRABANDER.

Donderdag 13 Februarij.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 9den Februarij.

Volgens officiële opgaven bedraagt de bevolking van het Russisch Keizerrijk, het koningrijk Polen, het groot-hertogdom Finland, Circassie en de kolonien in Noord-Amerika daaronder begrepen, nagenoeg twee en zestig millioenen zielen. Deze bevolking is in den laatsten tijd aanmerkelijk toegenomen daar alleen in het jaar 1837 bijna een millioen menschen meer geboren dan gestorven is.

— De turksche Regering heeft een nieuw bewijs gegeven dat het haar met het in werking brengen der bepalingen van den hatti-scheriff ernst is, door de Rajahs, bij de betaling van het hoofdgeld van vele lastige en vernederende formaliteiten te ontheffen, aan welke zij vroeger onderworpen waren.

— Te Dantzig heeft de ijsgang in de eerste dagen dezer maand beduidende schade aangerigt.

— In het dorp Erkirch, aan de Moezel, is den 4den dezer een zware brand ontstaan, waardoor ruim zeventig huizen in de asch gelegd en eenige menschen omgekomen zijn.

ENGELAND.

LONDEN den 8sten Februarij.

De Koningin heeft bevolen, dat aan Z. Doorl. H. Prins *Albert* voortaan de titel van Koninklijke Hoogheid gegeven zal worden, en dat Hoogstdezelve de koninklijke wapens van Groot-Brittanje met de noodige bijvoeging van die van zijn Huis voeren zal.

Zoo in deze hoofdstad als in de provincien worden alom toebereidselen gemaakt tot het vieren van den dag waarop H. M. in het huwelijk treedt, aanstaanden Maandag, als een nationaal feest. De bureaux van het Gouvernement en de winkels zullen gesloten worden, op dat ieder gelegenheid moge hebben zich aan de vreugde over te geven. De schouwburgen zullen *gratis* voor het publiek open staan en des avonds zal eene algemeene illuminatie plaats hebben.

De Bruidskoek, die naar 'sLands gewoonte bij het Hooge Huwelijk dienen moet, is buitengemeen groot, daar hij omtrent driehonderd ponden weegt, drie ellen in omtrek meet en veertien duim dik is. Hij is bedekt door eene korst van de witste suiker, waarop men het beeld van Brittanje ziet, dat het doorluchtige Bruidspaar zegent met de zinnebeelden van liefde en trouw.

— Mevrouw *Dedel*, gemalin van den Nederlandschen minister, heeft donderdag op het paleis van Buckingham eene audientie bij de Koningin gehad.

FRANKRIJK

PARIJS den 9den Februarij.

Uit een rapport van den maarschalk *Valée* onder dagteekening van den 1sten Februarij aan den minister van Oorlog gerigt, blijkt, dat de Arabieren wederom eene nederlaag in de omstreeken van Belidah hebben ondervonden.

In den nacht van den 28 en 29 Januarij jl. trokken de Arabieren het Ouad-el-Kebir door, en kwamen zich ten westen dier stad in het heilig bosch vestigen. Een hevig gevecht had plaats, de vijand werd genootzaakt het Ouad-el-Kebir wederom over te trekken en zich in de bergen, na veel volk verloren te hebben, te verschansen.

Van onze zijde hebben wij 65 man gehad, die buiten staat waren om te vechten. De belangrijke werkzaamheden, om die stad eene grootere kracht te geven, zijn den 29, 30 en 31 Januarij voortgezet, zonder dat de soldaten door den vijand verder verontrust zijn geworden.

De schepen uit Bona en Oran waren niet aangekomen, zoodat men geene berigten uit die beide provincien had.

— De *Phare des Pijrenées* deelt, volgens eene Correspondentie uit Sarragossa van den 1sten Februarij mede, dat de operatien tegen Segura den 8sten dezer moesten beginnen. Het grof geschut zou den 4den vertrekken.

— Men weet reeds, volgens berigten uit Athene, dat de laatste zamenzwering, door *Reschid Pacha* was bekend gemaakt en een groot getal lieden vermeenden, dat de engelsche diplomatie bij die zaak belang en deze openbaarmaking gedaan had, om deszelfs invloed te Constantinopel te vermeerderen.

Een brief uit Sijra van den 12den Januarij door de *Gazette van Leipzig* medegedeeld, zegt stellig, dat de russische ambassadeur den heer *Lijons* engelsch minister te Athene openlijk beschuldigd, al die beweging betrekkelijk de zamenzwering gemaakt te hebben, en dat deze van het grieksch gouvernement de bekendmaking van al de bij de zamengezworenen bevonden papieren en al de stukken van het proces gevorderd heeft.

Een andere brief uit Athene door datzelfde dagblad medegedeeld zegt, dat de ontdekking dezer zamenzwering aan de engelschen dit voordeel oplevert, dat men de voorkeur aan hun plan voor het oprigten eener bank, een plan waarvan de heer *Glarakis* een vijand is, zal verleenen.

BELGIE.

BRUSSEL den 10den Februarij.

De Heer *Engler*, directeur der *algemeene maatschappij ter bevordering der nationale nijverheid*, heeft zijn ontslag genomen.

De Heer *Engler* was een waardig vertegenwoordiger bij het eerste finantieel établissement van het land. De beweegreden van zijn ontslag heeft bij vele dagbladen menigvuldige gissingen veroorzaakt, doch de Heer *Engler* heeft bij missive, in de dagbladen opgenomen, verklaard, dat het verlangen, om in zijnen gevorderden ouderdom onafhankelijk te zijn, onbestaanbaar met de functien van directeur der gezegde maatschappij, de eenige oorzaak van zijn ontslag was.

— Er is sprake van het aanstaande vertrek naar Utrecht van de leden der commissie belast met de liquidatie der schuldvorderingen tusschen Holland en Belgie.

— De Kabinets Koerier *Delmoitié* is heden met depêches van het Gouvernement naar Londen vertrokken.

— Men leest in de *Echo du Luxembourg* het volgende:

Uit Luxemburg wordt ons gemeld, dat de organisatie der groothertogelijke troepen besloten is. Het getal troepen zal 150 man bedragen, welke te Echternach garnisoen zullen houden.

— Onze beroemde schilder, de Heer *de Keyser*, die op het punt is naar Italie te vertrekken, heeft zijne schilderij, voorstellende den Graaf van *Egmond* zijn degen aan den Hertog van *Alba* overgevende, afgewerkt.

— In weerwil der hooge koersen van Parijs en de rijzing van ½ percent aan de beurs te Londen van Zaturdag, waren de Ardoins zeer slap en werden aanhoudend aangeboden. Deze vermindering wordt toegeschreven aan tijdingen uit Spanje, langs buitengewonen weg ontvangen, en indien wij wel onderrigt zijn, schijnt het dat eene telegrafische depêche de tijding te Parijs heeft overgebragt, dat te Madrid zware onlusten zouden zijn uitgebarsten, alwaar de overgroote meerderheid der bevolking en der kiezers tot de heethoofdige partij behoort, welke zich over de nederlaag, die zij bij de algemeene verkiezingen ondergaan heeft, tracht te wreken.

(Commerce Belge).

NEDERLANDEN.

'SHERTOGENBOSCH, den 12den Februarij.

Tot districts-Commissarissen in Limburg zijn benoemd voor het tegenwoordige arrondissement Maastricht, jonkh. *G. Kerens van Wolfrath*, en voor dat van Roermond, jonkheer *M. van Verduynen*.

— Aan den ritmeester, commandant van de afdeeling Curassiers n.o 9, *T. van Essen*, is het non-activiteits tractement toegelegd.

— Zijne Majesteit heeft aan de gezamenlijke manschappen van drie ijssloepen uit Hellevoetsluis eene gratificatie uit 's Rijks schatkist verleend, wegens door hen toegebragte hulp aan Hoogstdezelfs brik DE VALK.

— Men meldt uit Rotterdam den 10den Februarij.

Volgens de plaats gehad hebbende volkstelling is het getal inwoners dezer stad bevonden te zijn 78,098, te weten van het mannelijk geslacht 34.809 en van het vrouwelijk geslacht 43,289, zijnde van de volgende godsdienstige gezindheden: 51,965 Protestanten, 23,295 Roomschen, 2,778 Israëliten en 60 tot geen dezer gezindheden behoorende.

Memorie der Catholijken van Posen.

De verwarring, welke in de beide bisdommen van Gnezen en Posen, ten aanzien der administratie heerscht, vermeerdert van dag tot dag. Eenigen tijd geleden heeft de prosynodale regtbank van het bisdom van Posen zich ontbonden, terwijl aan dezelve gevallen waren voorgesteld, die onmogelijk zonder volmagten van den Aartsbisschop waren te beslissen. Van den anderen kant gaat de rouw der kerk voort, hoezeer de provinciale raden en de commissarissen van politie niets verzuimen, om het volk tegen dezen maatregel misnoegd te maken en hetzelve zoo ver te brengen, om het herstellen der muzijk bij de godsdienstige plegtigheden gebiedend te vorderen.

De Heeren *Grabowski*, Graaf *Eduard Raczynski* en *Joseph de Labienski*, die zich naar Berlijn hadden begeven om getrouwelijk en met openhartigheid, de droevige gesteldheid der provincie open te leggen, zijn den 10den December te Posen terug gekomen. De Memorie, welke zij aan den Minister van binnenlandsche zaken, onder dagteekening van den 1sten November, alsmede de antwoorden, welke hen gegeven werden, zijn in de provincie in omloop. Een ieder is vol van erkentelijkheid jegens die heeren, want zij hebben den staat des lands met opregtheid en zonder vrees afgeschilderd, en hadden zich gevleid bij hun vertrek, ook zooveel opregtheid en genegenheid voor den vrede in het pruissisch kabinet te vinden; doch zij zijn in hunne hoop te leur gesteld. Zie hier hunne Memorie en de antwoorden daarop gegeven.

(Door de uitgebreidheid dezer merkwaardige stukken, zullen wij de antwoorden van het Gouvernement in een volgend nommer mededeelen).

MEMORIE.

Mijnheer de Minister van staat.

De gebeurtenissen der provincie Posen, welke den 7den October van dezen jare op zulk eene smartvolle wijze door het gewelddadig vervoeren van Mgr. *von Dunin*, Aartsbisschop van Gnezen en Posen, geëindigd zijn, verschaffen ons thans de gelegenheid, om ons tot Uwe Excellentie te wenden; zonder ons den titel en het gewigt eener deputatie te willen aanmatigen; zonder zelfs eener speciale lastgeving onzer mede burgeren voorzien te zijn, niets verlangende dan het geluk en de rust onzer provincie en in de hoop om het geweten onzer medegeloofsgenooten gerust te stellen, nemen wij de vrijheid de aandacht uwer Excellentie op het gewigt dier gebeurtenissen te vestigen, en smeeken dezelve eerbiediglijk het oor aan onze vertoogen wel te willen verleenen. Altijd herhalende dat wij ons geenzins als afgevaardigden beschouwen, durven wij echter verhoopen, dat Uwe Excellentie zich zal gewaardigen hierin overeen te stemmen, dat wij, zoo door onze lange ondervinding over de gesteldheid onzer provincie, als door den invloed, welken wij het geluk hebben, te genieten, meer dan iemand in staat zijn stellige berigten over den wezenlijken toedragt van zaken aan het Gouvernement te geven; en dit is dan ook de beweegreden, welke ons het woord heeft doen opvatten.

Het conflikt tusschen het geestelijk en tijdelijk gezag in het Groot-Hertogdom Posen, heeft het land diep geschokt.

Het heeft aller droevigst de gewetens getroffen en vele koelzinnige Catholijke en ijverige voorstanders van den Godsdienst veranderd. Te gelijker tijd burgers en lidmaten der Catholijke Kerk, zullen wij ons, in den strijd, die tusschen het Gouvernement en de hoofden der Kerk bestaat, niet veroorloven een vonnis te vellen of de tegenstrijdigheden die er tusschen de burgerlijke wetten en de kerkelijke ordonnantien bestaan (want vele personen twijfelen of dezelve wel wezenlijk plaats grijpen), op te helderen; maar onze medeburgers zijn overtuigd, dat de Aartsbisschop *von Dunin* het slagtoffer van het conflikt tusschen de beide geestelijke en tijdelijke magten geworden is. De heilige stoel heeft erkend, dat het gedrag van den Aartsbisschop volkomen in overeenstemming met de voorschriften van den Godsdienst was, en de Herder even als de aan hem toevertrouwde kudde zich aan dit besluit moeten onderwerpen.

Doch de tijdelijke magt oordeelt hierover geheel anders. Zij behouwt zich altijd uitsluitend het regt voor, om de beweegreden te wikken en te wegen, welke iedere partij voor deszelfs besluit aanvoert. De Catholijke bewoners van het hertogdom Posen kunnen zich niet onthouden den heiligen Vader als den met de hoogste waardigheid in de Catholijke Kerk bekleeden persoon te beschouwen, en aan wien al de Catholijken in de zaken van den Godsdienst gehoorzaamheid verschuldigd zijn. Volgens dit alles, indien de aartsbisschop voor de oogen van zijn geestelijk opperhoofd geregtvaardigd is, zou de Catholijke bevolking een dergelijk besluit niet kunnen verwerpen en de *gedwongene* verwijdering van deszelfs Aartsbisschop, het slagtoffer van zijnen moed, om de leer der Catholijke kerk te verdedigen, met een onverschillig oog niet kunnen aanzien.

Wij twijfelen geenzins of de door onzen aartsbisschop in zijnen herderlijken brief verklaarde beginselen zijn stiptelijk met de leerstellingen der Roomsch-Catholijke kerk overeenkomstig, en indien wij daarover minder verzekerd waren, zou de geheele goedkeuring door den Oppersten Herder aan het gedrag van onzen aartsbisschop gegeven, ons alle onzekerheid weg genomen hebben.

In weerwil van dit alles, is onze aartsbisschop juist ter zake zijner getrouwheid aan de leerstellingen der kerk, door het tijdelijk gezag in staat van beschuldiging gesteld, van zijne kudden afgescheiden en in de gevangenis gehouden.

Zijne volharding ter verdediging zijner leerstelling, in welke wij niets dan de vervulling zijner pligten als priester kunnen zien, wordt voor het oog der geheele wereld als ongehoorzaamheid aan de bevelen des Konings, als staats misdaad geschandvlekt. In zijne geloofsleer deelende, deelen wij ook noodwendig in zijne misdaad; wij zijn derhalve allen in hem getroffen en al heeft men de hand op ons nog niet geslagen, wie kan weten over hoe velen en over welken onzer de arm des gezags, die hem getroffen heeft, nog opgeheven blijft? Inderdaad de in de openbare dagbladen over deze ongelukkige zaak verspreide geruchten, maken niet alleen de geestelijkheid, maar ook de geheele inlandsche adel van staatkundige listen verdacht en doen de eene en de andere voorkomen even als of zij den godsdienst tot voorwendsel van baatzuchtige plannen doen dienen.

Zij, die niet geschroomd hebben zulke gewigtige beschuldigingen, niet op daadzaken, maar op klaarblijkelijke leugens te gronden, zijn dezelfde, die sedert *acht* jaren zich tusschen den Monarch en zijne onderdanen geplaatst hebben; die, om hunne zending te vervullen, dat is te zeggen, om voor het algemeen welzijn te waken, in plaats van al hunne pogingen aan te wenden om onderling de harten des Vorste en der ingezetenen te doen naderen, zich integendeel toeleggen, om dezelve te verwijderen, ten einde voor zich zelfs eene verdienste te verkrijgen, en de diensten, welke zij bewijzen met gevaren af te weren, die zij uitgevonden hebben of doen geboren worden, te overdrijven.

Onder den invloed van dezen noodlottigen geest en niet ten gevolge eener staatkundige handeling van onze zijde is het, dat het Conflikt met de kerk hoe langer hoe meer gewigtiger geworden is, in zoo verre zelfs, dat de aartsbisschop, welke men vooreerst van zijn bisdom heeft willen verwijderd houden, naderhand van hetzelve met geweld is weggerukt. Dat hij ten gevolge zijner gevangenis, zich late medeslepen om de leer der kerk, tot welke wij, even als hij, behooren, te verlaten en van de plegtiglijk door den Heiligen Vader verklaarde beginselen afwijke, zulks kunnen wij niet verhopen noch verlangen

Moeten wij dan altijd van onzen Herder beroofd blijven? Moeten wij van al de weldaden, zoo van den godsdienst als van de tucht der geestelijkheid, welke wij alleen door denzelve kunnen genieten, verstoken blijven? Even zoo min als wij kan niemand, tenzij daartoe gemagtigd, hem vervangen en voor de behoeften der kerk waken. De geheele regeling der kerk zal opgeschort blijven: elke parochie, elk individueel lid der kerk zal aan gevaren en de gewigtigste schade blootgesteld blijven. Is eene dergelijke gesteldheid niet veroorzaakt, om de gemoederen en de gewetens te verontrusten? Al de voorzigtigheid van den Monarch is noodzakelijk om daarin te voorzien.

De eerste oorsprong van hetgeen er omgaat, is eene zaak die onmiddellijk tot het inwendige leven betrekking heeft. Moet het den staat en diegenen, welke denzelven besturen, niet onverschillig zijn, dat eenige van deszelfs leden tot deze of geene kerk behooren, dat dit of geen huwelijk gesloten wordt, wanneer allen zich vereenigen, om tot een en hetzelfde doel, de algemeene welvaart, mede te werken? In billijkheid noch met redenen zou men kunnen beweren, dat de openbare rust in onze provincie door eenige buitensporigheden is gestoord geworden. Het deel hetwelk, wij aan de gebeurtenissen der kerk hebben genomen, is tot heden *waardig* en *vreedzaam*, en van al de berigten, welke de politie over de gevaren of onlusten die zij vreesde, heeft kunnen geven, is niet eene enkele waar bevonden.

Wij kunnen ons derhalve met des te meerdere stoutmoedigheid en zuiverder geweten ons tegen over onze lasteraars, wie zij ook zijn, stellen, en wij verdienen des te meer vertrouwen, wanneer wij de gesteldheid onzer provincie afmalen en het hulpmiddel tegen het kwaad aanduiden.

De hoogere en verlichte klassen der provincien, alsmede de geestelijkheid, hebben al die gebeurtenissen met kalmte, doch niet te min met de levendigste sijmpathie bijgewoond, maar de burgerij der kleine steden en de landlieden zijn niet tegenstaande de weldaden, welke zij van den Staat ontvangen, geenzins onverschillig, en leggen hunne ontevredenheid in al hunne gesprekken en daden aan den dag. De algemeene rouw door al de Catholijke kerken aange-

nomen, zelfs vóór dat de twee Consistorien daartoe uitgenoodigd hadden, heeft eenen diepen indruk, zelfs bij de minder ijverige Catholijken gemaakt. De geestelijkheid is kalm gebleven en heeft hare waardigheid behouden, doch is naauw vereenigd; en doordrongen van den diepsten eerbied voor deszelfs Herder, is zij bereid alles te verduren, liever dan in het minste van de leer harer kerk af te wijken.

Tot heden toe is de kansel vrij van alle fanatismus, van allen overdreven godsdienst-ijver gebleven; doch wie kan voorzien in hoeverre een overdreven prediker zich zal laten medeslepen? In de groote steden door talrijke garnisoenen en ambtenaren uit andere provincien gekomen, hebben deze zich alle moeite gegeven om eenige voor de protestantsche kerk proselijten te winnen, wanneer de gemengde huwelijken hen daartoe de gelegenheid aanboden. Maar ten platten lande, integendeel zijn de bekeeringen der protestanten tot de Catholijke kerk onvergelijkelijk talrijker, en de geestelijkheid maakt van deze gelegenheid gebruik, om het volk over de gebeurtenissen te onderrigten.

In één woord, de leden van elk kerkgenootschap, zonder onderscheid van rangen, maken twee groote massas tegen over elkander uit en wedijveren als om strijd om aanhangers te maken; doch, daar de Catholijke bevolking veel talrijker dan de protestansche is, en deze laatste hoofdzakelijk uit ambtenaren en militairen, met welke de inlandsche Catholijken weinig innige betrekkingen hebben, bestaat, volgt daaruit, dat deze laatste in eene verwijderde, onvoordeelige gesteldheid geplaatst is. Tot heden toe heeft geene botsing plaats gehad en ten dien aanzien zijn wij gelukkiger dan andere provincien. Inderdaad Mgr de aartsbisschop heeft de stelligste bevelen gegeven om de geestelijkheid van alle gesprekken en oproerige daden te onthouden en zich bij de vermaningen van het volk te bepalen, om hetzelve voor de spoedige ophouding der tegenwoordige gesteldheid te doen bidden.

Uit rapporten der autoriteiten, rapporten, welke overigens niet vrij van vooringenomenheden zijn, zal uwe Excellentie waarschijnlijk over den staatkundigen staat der provincie onderrigt zijn; zij kan niet onkundig wezen dat, vooral sedert de gebeurtenissen van 1830 en 1831, tijdens de provinciale autoriteiten zich aan zoovele onregtvaardigheden en zoo vele arglistige daden schuldig maakten, er geene naauwe betrekkingen meer tusschen de bewoners van duitschen oorsprong en de inlandsche Polen der Provincie bestaat: de partijen beschouwen zich niet alleen met onverschilligheid, maar in zeker opzigt met vijandigheid. De tijd, een meer gematigd gedrag jegens de inboorlingen, en blijken van welwillendheid ten hunnen aanzien, zijn de middelen om deze gesteldheid voor de toekomst te veranderen; doch voor dit oogenblik hebben de godsdienstige geschillen zulk eenen beduidenden aard aangenomen, dat elk Catholijk onzer provincie, hoedanig ook zijne staatkundige gevoelens mogten zijn, zich in eene natuurlijke oppositie met het gouvernement bevindt, en deszelfs koelheid voor de duitsche inwoners onophoudelijk toenemende, zal gemakkelijk in haat kunnen veranderen.

Wij kunnen de daadzaak ook niet stilzwijgend voorbijgaan, dat volgens de beginselen der kerk, niemand den aartsbisschop in zijne bedieningen kan vervangen dan de persoon, welken de aartsbisschop zelfs en de Paus gekozen hebben. Tot hiertoe heeft de aartsbisschop zich hiermede van verre kunnen bezig houden. Doch wat zal er thans gebeuren nu zijne gevangenschap strenger geworden is? Wie zal de ordens den priesters toedienen, de Sacramenten administreren, dispensatien verleenen, welke de aartsbisschop alleen kan toestaan. Wie zal de tucht der geestelijkheid kunnen besturen, zonder de magt van den Oppersten Herder daartoe ontvangen te hebben? De terugkeer van den aartsbisschop naar zijne kudde kan alleen een einde aan al de rampen stellen. Deze maatregel is de eenigste, die de rust der kerk, der provincien en der Catholijke onderdanen kan verzekeren.

Wij nemen de vrijheid alhier te herhalen, dat alle achtbare Catholijke inwoners van deze noodzakelijkheid doordrongen zijn. Altijd, indien het op dit oogenblik niet mogelijk was den aartsbisschop te vergunnen om naar Posen terug te keeren, vermeenen de ondergeteekenden, dat het ten minste voor het gouvernement niet onmogelijk zou zijn, om de woonplaats van den aartsbisschop voorloopig naar Gnezen over te brengen, alwaar hij in staat zou zijn, tot dat de geschillen zouden zijn uit den weg geruimd, de zaken van zijn bisdom, zonder nadeel voor de zaak zelve en ten genoegen van het Gouvernement, te besturen.

Verre zij van ons de gedachte om het Gouvernement eenigen maatregel te willen voorschrijven of ons in oppositie tegen de tijdelijke autoriteiten te stellen. Wij verlangen alleen dat Zijne Majesteit onderrigt worde, dat de onderhavige gebeurtenis, te weten, de verwijdering van den Bisschop van zijne kudde, de Catholijke inwoners der provincie met eene diepe droefheid vervuld heeft, en dat die droefheid niet dan toenemen kan; dat zij wenschen en vuriglijk verlangen, dat de Koning, in zijne hooge wijsheid een middel mag vinden om spoedig een einde aan deze droevige gesteldheid, en zoo mogelijk, op die wijze als wij voorgesteld hebben, te maken. Zoodanig zijn de wenschen onzer mede geloofsgenooten der provincie. Wij vermeenen de pligt van getrouwe onderdanen te hebben vervuld, met den wezenlijken staat van zaken, zonder vooringenomenheid te hebben afgeschilderd. Wij herhalen het op de pligtigste wijze, dat wij, doordrongen van het belang dezer gebeurtenissen en de noodzakelijkheid om het eenige middel, hetwelk daarop kan toegepast worden, vaardiglijk te bezigen, dit ons verzoekschrift aan Uwe Excellentie doen geworden, dezelve eerbiedig smeekende, om »*aan de voeten des troons*" wel te willen nederleggen en tevens overtuigd te zijn, dat wij door dezen stap geen ander doel hebben dan een blijk onzer vredelievende en toegenegene gezindheid te geven. Wij herhalen ook de verzekering, dat wij ons niet als afgevaardigden, maar elk onzer individueel als de tolk der gevoelens onzer medeburgers beschouwen, en wij durven hopen, dat onze poging niet ongunstig zal worden uitgelegd, daar wij met de zuiverste bedoelingen bezield zijn.

Wij zijn met achting.

»De Grabowski, De Poninski, Eduard Raczijnski, De Lubienski.

Berlijn den 5 November 1839.

(*De antwoorden der regering in een volgend nommer*).

ONDERWIJS.

Het onderwijs is een kleinood van hooge waarde, waarop door een ieder zeer veel prijs behoort te worden gesteld en vooral door Ouders, die het welzijn en het geluk hunner kinderen aan het hart ligt en wel bijzonder omdat het onderwijs in zulk een naauw verband met de opvoeding staat.

De lessen, die de kinderen zelfs in hunne eerste jeugd ontvangen, blijven hun in meer gevorderde jaren gewoonlijk bij; men beschouwt het gevaarlijk in de tegenwoordigheid van kinderen over zaken te spreken, waarmede men dezelve niet opzettelijk wil bekend maken, omdat hun gehoor scherp is, en hoe dikwerf heeft men niet Ondervonden, dat door kinderen weken en maanden naderhand vragen worden gedaan, die een gevolg van de in hunne tegenwoordigheid gevoerde gesprekken zijn en waarop het de Ouders veeltijds niet raadzaam oordeelen te antwoorden.

En heeft dit plaats in huisselijke gesprekken, hoe gevaarlijk is dit dan niet in de openbare scholen, waarin de kinderen moeten worden toevertrouwd aan onderwijzers, die het vertrouwen der ouders niet hebben, of kunnen hebben, uithoofde hunner verschillende godsdienstige gevoelens, en op die scholen onderwijs uit boeken ontvangen, die met de kerkleer, waarin men verlangt, dat de kinderen zullen worden opgevoed, tegenstrijdig zijn.

Het voorgeven, dat volgens de bestaande verordeningen geen godsdienstig onderwijs op de openbare scholen mag gegeven worden, is op zich zelve af te keuren en kan ook moeijelijk gevolgd worden, uithoofde het onderwijs met de opvoeding te veel vermengd is; de onroomschen zelve zijn daarvan overtuigd. In de provincie Groningen onder andere bestaan reeds voorschriften, dat het godsdienstig onderwijs niet mag verzuimd en de school tijden met een gebed moeten geopend worden; en het spreekt van zelfs, dat men daarmede dat van het protestantsch kerkgenootschap bedoeld. — In andere provincien wordt zulks ook gevolgd. — Het is waar men doet alsdan de Roomsch Catholijke kinderen de school verlaten, maar men haalt dit slechts aan tot een bewijs, dat de onroomschen zelve, overtuigd zijn, dat het onderwijs met eene godsdienstige opvoeding in verband staat en als het ware vermaagschapt is.

En wat zijn het voor boeken, die zoogenaamd godsdienstig, onzijdig moeten wezen, waaruit het onderwijs gegeven wordt? Dat men den boekenlijst naga en de werken onderzoeke, die door de *Maatschappij tot* het zoogenaamde *Nut van het Algemeen*, als schoolboeken worden uitgegeven, en men zal al spoedig overtuigd worden, dat een aantal derzelve tot de protestantsche kerkleer overhellen. Het geschiedkundige wordt gewoonlijk op eene partijdige wijze behandeld; de kerkleer der Roomsch Catholijken op eene verkeerde wijze voorgesteld; de kerkhervormers met roem vermeld en daarentegen groote mannen, omdat die tot de Roomsch-Catholijke kerk hebben behoord, en vooral de Pausen en Kerkvoogden hatelijk afgeschilderd, terwijl meestijds door de onderwijzers van het hunne daarbij nog wordt gevoegd, om zich bij de schoolopzieners, die overal met uitzondering van 5 à 6 tot het protestantsch kerkgenootschap behooren, en anderen verdienstelijk te maken.

Maar, toegegeven, dat eenige boeken over onderwerpen handelen, die met het godsdienstige niets gemeen hebben en dus onschadelijk zijn, dat er ook onderwijzers gevonden worden, die zich onthouden hunne Roomsch Catholijke leerlingen in hunne godsdienstige gevoelens te kwetsen, welk gevolg heeft dit dan nog anders, dan dat de kinderen, als het ware, in onverschilligheid worden opgevoed, eene kwaal, waarvan de gevolgen in meer gevorderde jaren, zulke jammerlijke gevolgen heeft, zoo als de ondervinding maar al te veel bewijst.

In alle rijken en Staten, waarin verschillende kerkgenootschappen gevonden worden, heeft men prijs gesteld op verschillende scholen voor de onderscheidene kerkgenootschappen en voor de kinderen van beider geslachten. In het onverdraagzame Engeland, waarin het schoolwezen door den staat bekostigd wordt, hebben de Roomsch Catholijken de vrijheid afzonderlijke scholen op te rigten. In het *verdraagzame* Pruissen, waarin de kerk en schoolfondsen aan de Roomsch Catholijken grootendeels voor het Protestantsch onderwijs ontroofd zijn, worden de Roomsch Catholijken evenwel nog niet gedwongen, die scholen te moeten bijwonen, zoo als in het vrije Nederland plaats heeft.

In Frankrijk, waarvan de bevolking bijna geheel tot het Roomsch Catholijk kerkgenootschap behoort, zijn afzonderlijke scholen. Volgens eene onlangs bekendgemaakte statistiek, bestaan aldaar 26,370 Roomsch Catholijke gemeenten scholen, 663 Protestantsche en 28 voor de Israeliten, en slechts 2,362 waarin kinderen van verschillende godsdiensten onderwijs ontvangen. In Belgie bestaat eene volkomene vrijheid, en sedert de invoering daarvan is het getal der kinderen bijna verdubbeld, die onderwijs ontvangen.

Alleen in Noord-Nederland is het, waarin het onderwijs als een monopolie ten voordeele van het protestantismus wordt uitgeoefend, en wel onder het voorgeven, dat het onderwijs aan den Staat behoort.

Bij art. 226 der grondwet is verklaard, dat het openbaar onderwijs een aanhoudend voorwerp van de zorg der regering is, en dat door den Koning daarvan jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten generaal zal worden gegeven.

Maar hoe kan daaruit worden afgeleid, dat het onderwijs geheel aan den Staat behoort, en bij uitsluiting namens denzelve zal worden gegeven?

Gedienstige en onverantwoordelijke Ministers, hebben zich dit toegeeigend, en met grond mag men vertrouwen, dat zulks geenszins de bedoeling van den Koning is.

Meer dan ooit is het tijd, dat Zijne Majesteit deswegens worde ingelicht, hetgeen door bedaarde adressen kan en behoort te worden gedaan. — Het is niet noodig dat daaromtrent algemeene Petitien worden opgemaakt en door een groot aantal geteekend; het is niet noodig het volk daartoe op te winden en in beweging te brengen, hetwelk aan verkeerde oogmerken zoude kunnen en zeker worden toegeschreven; naar ons inzien is het voldoende en meer doelmatig dat uit de onderscheidene Oorden en Provincien van ons Rijk adressen aan Zijne Majesteit worden opgemaakt en dat deze slechts door eenige huisvaders en anderen, die belang in deze zaak kunnen en behooren te stellen, worden geteekend; waarbij Zijne Majesteit eerbiedig verzoek gedaan wordt, dat het aan de Roomsch Catholijken moge vergund worden afzonderlijke scholen en ten hunnen koste voor de beide geslachten op te rigten, waar in het burgerlijk en godsdienstig onderwijs kan gegeven worden, door onderwijzers en onderwijzeressen, die bewijzen van zedelijkheid en bekwaamheid kunnen geven, en dat van deze adressen afschriften worden gezonden aan de tweede Kamer der Staten Generaal, ten einde dit staatsligchaam met het verlangen der Roomsch Catholijken bekend te maken, ingeval art. 226 der grondwet een onderwerp van deszelfs deliberatien mogte worden.

ADVERTENTIEN.

*** Gisteren avond rum 10 uren, trof mij en de geheele familie een hoogst gevoelige slag; mijne dierbare Echtgenoote, *GERTRUDA MARIA HOLTERMAN*, werd na eene gelukkige Echtvereeniging van bijna 12 jaren, in den Ouderdom van Veertig Jaren en drie Maanden, na voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten der Heilige Kerk, mij door den dood ontnomen. Ofschoon reeds acht dagen ernstig ziek, bezweek zij echter zeer onverwacht, vermoedelijk onder eene hevige kramp.

Utrecht,
den 6den Februarij 1840.

LOUIS VERMEULEN.

GRANENMARKT.

Te Amsterdam van Maandag den 10den Februarij.

Tarwe bij vorige prijzen, nieuwe soorten van geringe kwaliteit flaauw, 125, 126 p. n. Munst. *f* 280, 283; 118, 120 p. n. Vries. *f* 224, 230; 122 p. dito naar kwal. *f* 236, 240; 124 p. o. Meckl. *f* 330; 129 p. p. b. Pools *f* 370; 126, 128 p. jarige goede dito *f* 355, 360.

Ongedroogde Rogge in een doen, gedroogde zonder handel; 122 p. Pruis. *f* 168; 120 p. n. Overijs: *f* 168, 122 p. j. Rost. *f* 186.

Garst prijshoudend; 92, 93, 94, 96 p. Vries. Wr. *f* 146, 148, 150, 154; 105 p. Kamp. Zr. *f* 158.

Haver goed prijshoudend met weinig handel; 88 p. o. fijne *f* 182.

Boekweit zonder handel.

Koolzaad dadelijk prijshoudend; Zeeuw. 51½ p. vl. oud Rosb. 52 p. vl.

Lijnzaad in een doen; 105 p. Peterb. *f* 270; 110 p. Koningsb. *f* 240; 108 p. dito *f* 225.

Raapolie flaauw; per 6/w. *f* 34¼; Vliegend *f* 33½, 33; Mei *f* 33, Sept., Oct. en Nov. *f* 33 a 32¾.

Lijnolie per 6/w. *f* 28¼; Vliegend *f* 27¼. Hennepolie per 6/w. *f* 32; Vliegend *f* 31.

Raapkoeken *f* 65 a 70. Lijnkoeken *f* 9 a 11.

SCHIEDAM den 10den Februarij.

Jenever het Nederl. Vat, zonder Fust. *f* 20,00 } zonder de belasting.
Proef, het Ned. „ „ „ - 22,75 }

MARKT-BERIGT.

EINDHOVEN den 11den Februarij 1840.

De prijzen der granen zijn heden alhier geweest:

Rogge. (per Ned. Mud.	*f* 5 - 60 a 0 - 00
Boekweit.	- 5 - 00 a 0 - 00
Haver.	- 2 - 80 a 0 - 00
Het Ned. p. Boter.	- 0 - 56 a 0 - 58
De 4 Ned. Rogge-brood	- 0 - 32 a 0 - 00

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Belg. fondsen waren den 11den Februarij de 2½ pCt. 53¼, de 5 pCt. 100⅞ de 4 pCt. 92⅞, de 3 pCt. 70⅞.

De Ardoins 24½.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Maandag den 10den Februarij 4½ Ure.

Werk. Schuld. 2½ pCt. 52⅝, $\frac{9}{16}$, ⅝. Dito, 5 pCt. 98¼. Kansbilj. 24, 23$\frac{13}{16}$, ⅞. Synd. 4½ pCt. 92⅞. Handelm. 174¾, ¼, ⅞. Oost-Indie 5 pCt. 96⅞. Ardoins 35 p. st. 24½. Dito Coupon 18⅞, ¼. Oude Russen. 105⅞. Roebels 6 pCt. 69¼. Columb. 20¼.

Latere Berigten.

PARIJS, den 10den Februarij.

Onderscheidene Posten der Stad Metz zijn sedert eenige dagen vergroot. Officieren zijn aan de wachten geplaatst daar, waar er vroeger geene waren. Wij weten niet welke oorzaak dezen militairen maatregel heeft kunnen billijken.

(*Courrier de la Moselle van den 8sten.*)

— In den loop dezer week zal het ministerie eindelijk het ontwerp van wet over het hergieten der koperen muntspecien en der stukken van 15 en 30 stuivers aanbieden. Deze bewerking, zoo dringend geworden, zal ten gevolge hebben om de eenheid van het decimaal stelsel voor het in omloop brengen der muntspecien en het vervangen van groote tegen andere met meer zorg gegraveerde stukken te volmaken. De nieuwe stukken zullen van een, twee en vijf centimen wezen.

— De dagbladen van Madrid ontbreken wederom heden.

De *Phare des Pijrenées* van den 7den deelt echter berigten van den 1sten dezer des avonds ten negen uren mede, en houdt in dat de opstandelingen de provincien Guadalajara en Alcarria verlaten hadden. De Heer *Pablo-Musa* intendant van Madrid, was tot directeur der douanen en van het octrooi benoemd.

De koerier van Spanje is te Parijs niet aangekomen.

— Berigten uit Napels van den 20sten Januarij deelen het volgende mede:

De Koning ziende den voortgang der Turksche en Egyptische marine en een deel willende hebben op den invloed in de middellandsche zee, waarover vroeger Napels en Sicilie den scepter voerden, heeft besloten, dat zijne zeemagt eene aanzienlijke vermeerdering zou bekomen; dien ten gevolge zijn de ingenieurs constructeurs van het arsenaal gemagtigd geworden om achtervolgelijk oorlogsschepen te doen vervaardigen ten einde het effectief der vloot op 12 schepen, 15 fregatten en 20 korvetten en brikken te brengen.

Aanzienlijke bestellingen van hout, koper, hennip enz. zijn gedaan, werklieden worden aangeworven en de werkzaamheden zullen met den meesten spoed worden voortgezet.

Het Koningrijk Napels is rijk genoeg om een eskader van zeven en veertig zeilen te onderhouden en dit effectief is voldoende om het Koningrijk der beide Sicilien ook voor iets in de geschillen over de middellandsche zee te tellen.

De gezondheids toestand te Weenen is zeer bedroevend. De tiphus en de gastrieke koortsen worden veel talrijker en nemen eenen zeer bedenkelijken aard aan. Het getal zieken te Weenen is zoo groot, dat er geene plaats meer in de hospitalen is, en moeten naar elders overgebragt worden. Onder het getal der laatste stacht offers telt men de echtgenoote van: de heer *Clay*, zaakgelastigde van Noord-Amerika.

BRUSSEL, *den 11den Februarij.*

De Londensche dagbladen van den 8sten zijn opgevuld van bijzonderheden over de aankomst van Z. K. H. Prins *Albert* van Saxe-Coburg. Al de hooge standen der maatschappij zijn hem te gemoet gereden. Een berigt van het ministerie van Oorlog, in de *Gazette van Londen*, geplaatst houdt in dat het [illegible] Prinses [illegible].

De Koningin heeft [illegible] tot een der lords kamerheeren van H. M. benoemd.

— De Koning heeft eenen kabinetsbrief ontvangen, waarbij Z. D. H. de Landgraaf en Souverein Vorst van Hessen-Homburg het overlijden van H. K. H. de Prinses douairiere van Hessen-Homburg aan Z. M. bekend maakt.

— Duitsche reizigers verhalen dat Mgr. *Laurent*, Bisschop, die te Aken was gaan verblijven om aldaar de instructien van den Paus af te wachten, ten gevolge van een bevel van het Pruissisch gouvernement genoodzaakt is geworden, om dadelijk naar Belgie terug te keeren.

Te *'s Hertogenbosch* bij D. A. DE ROOY, Boek- en Courantdrukker.